



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 288/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom JUDr. Viktorom Mlynekom, Štúrova 43, Nitra, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 25C/47/2019 z 3. februára 2021 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“, čl. 36 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), na rovnosť účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 37 ods. 3 listiny, práva na rovnosť osôb pred súdom podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, práva na spravodlivé súde konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 47 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) napadnutým uznesením okresného súdu. Sťažovateľka navrhla tiež zrušiť napadnuté uznesenie, priznať primerané finančné zadostučinenie 1 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka spolu s [REDAKOVANÉ] sa ako žalobcovia domáhajú ochrany osobnosti proti žalovanému [REDAKOVANÉ]. Okresný súd rozsudkom pre zmeškanie žalobe vyhovel, no na návrh žalovaného okresný súd napadnutým uznesením tento rozsudok zrušil. Podľa súdu existovali na strane žalovaného v súvislosti s jeho práceneschopnosťou a starostlivosťou o maloleté dieťa dôvody ospravedlňujúce zmeškanie pojednávania.

3. Sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť, v ktorej formulovala tieto výhrady:

a) žalovaný sa na doručené predvolanie na pojednávanie 18. novembra 2020 nedostavil a svoju neúčast' neospravedlnil, čím boli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného,

- b) argument žalovaného, že mu nebolo doručené predvolanie, pretože nemal doma počítač, nie je možné považovať za dostatočné ospravedlnenie,
- c) súd sa dostatočne nevysporiadal s predloženými potvrdeniami o dočasnej pracovnej neschopnosti žalovaného,
- d) napadnuté uznesenie nevyplýva z racionálnych a dokázaných argumentov,
- e) existuje rozpor medzi skutkovými a právnymi závermi súdu,
- f) v minulosti rozhodol už okresný súd v prospech sťažovateľky v inej veci týkajúcej sa žalovaného rovnako rozsudkom pre zmeškanie (sp. zn. 23Cb/265/2015).

II.

4. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07). Tieto závery možno obdobne vzťahovať aj na čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 47 charty.

5. Podľa § 274 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) rozhodne na pojednávaní súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak

a) sa žalovaný nedostavil na pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas predvolaný a v predvolaní na pojednávanie bol žalovaný poučený o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie, a

b) žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami.

6. Podľa § 277 ods. 2 CSP ak žalovaný z ospravedlniteľného dôvodu zmeškal pojednávanie vo veci, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, súd na návrh žalovaného tento rozsudok uznesením zruší a nariadi nové pojednávanie.

7. Sťažovateľka založila svoju sťažnosť na tvrdení, že okresný súd svojvoľným, formalistickým výkladom ustanovení CSP nesprávnym právnym posúdením veci zrušil rozsudok pre zmeškanie žalovaného, čím porušil právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie a právo na súdnu ochranu. Ústavný súd vníma, že predmetom prieskumu v prerokúvanej veci je zrušujúce rozhodnutie rozsudku pre zmeškanie, zatiaľ čo v zmysle judikatúry ústavného súdu sa v konaniach o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmavajú len také právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej skončilo (IV. ÚS 361/2010). Ústavný súd však súčasne podotýka, že z uvedeného pravidla pripustil už opakovane v judikatúre výnimky, ak išlo o rozhodnutie, ktoré je spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do základných práv alebo slobôd sťažovateľky garantovaných ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (IV. ÚS 195/2010), pričom tento negatívny dôsledok sa vzťahoval na výsledok konania, ktorý by nebolo možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

8. Rozsudok pre zmeškanie prispieva k urýchleniu či ukončeniu konania v prípadoch, ak niektorá z procesných strán je v konaní nečinná, no zároveň má voči nečinnnej procesnej strane sankčný charakter, keď v podstatnej miere obmedzuje jej možnosť uplatňovať v konaní jej práva. S ohľadom na túto skutočnosť súd, ktorý rozhoduje rozsudkom pre zmeškanie, musí vždy s ohľadom na okolnosti prípadu uvážlivo posúdiť, či vydanie takéhoto rozhodnutia je na mieste, či jeho vydaním nedôjde k narušeniu procesnej rovnosti účastníkov konania.

9. Súd rozhodujúci rozsudkom pre zmeškanie musí vnímať, že materiálnou podmienkou jeho vydania je nedostatok procesnej aktivity jednej z procesných strán. Súd by tak vždy mal prihliadnuť na predchádzajúcu procesnú aktivitu procesnej strany v konaní a voľiť túto formu rozhodnutia v prípadoch, keď je s ohľadom na predchádzajúce správanie procesnej strany zjavné, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje.

10. Vážnosť okolností, ktorými žalovaný ospravedlňuje svoju neprítomnosť na pojednávaní, musí posúdiť súd. Má ísť o okolnosti takej intenzity a závažnosti, ktoré znemožňujú žalovanému účasť na pojednávaní z objektívnych dôvodov (choroba, úraz, úmrtie v rodine).

11. Okresný súd v bode 12 napadnutého uznesenia uviedol: „*žalovaný podal návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie v zákonnej lehote a preukázal aj existenciu ospravedlniteľných dôvodov, ktoré mu objektívne znemožnili účasť na pojednávaní, na ktorom súd rozsudok pre zmeškanie žalovaného vyhlásil. Práceschopnosť žalovaného a s tým súvisiaca nemožnosť byť skutočne informovaný o termíne pojednávania nemôže byť na ťarchu žalovaného, pretože uvedené by znamenalo porušenie práva žalovaného na spravodlivý súdny proces. Okrem uvedeného žalovaný preukázal i tú skutočnosť, že v čase pojednávania (18. novembra 2020) zabezpečoval celodennú starostlivosť o svoje maloleté deti, čo mu rovnako účasť na pojednávaní znemožnilo.*“ Ústavný súd nenašiel v odôvodnení napádaného uznesenia také vady, ktoré by potvrdzovali tvrdenia sťažovateľky o porušení jej práv, tak ako to formulovala v ústavnej sťažnosti. Právne závery, ku ktorým dospel okresný súd, nemožno označiť za arbitrárne. Viac ako na nepriaznivých okolnostiach protistrany by sťažovateľka mala zakladať úspech v konaní na presvedčivosti a dôvodnosti vlastných argumentov a v prípade rozsudku pre zmeškanie počítať s tým, že tento inštitút je určený na prípady úplnej pasivity protistrany, čo zjavne nie je tento prípad.

12. Ústavný súd poznamenáva, že skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok zo 4. júna 2002 vo veci Komanický c. Slovenská republika, sťažnosť č. 32106/96) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z tohto pohľadu sa posudzované konanie v celku nejaví ako nespravodlivé, keďže sťažovateľka môže v pokračujúcom konaní pred súdom reálne uplatniť všetky svoje práva. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru o potrebe odmietnutia ústavnej sťažnosti vo vzťahu k referenčným normám.

13. V súvislosti s namietaným porušením práv podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 37 ods. 3 listiny a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach ústavný súd uvádza, že je potrebné ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť. Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nedošlo ani k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Vo vzťahu k namietanému zásahu do práva uznaného čl. 47 charty ústavný súd uvádza, že ustanovenia charty sú podľa čl. 51 ods. 1 charty záväzné pre členské štáty vtedy, ak vykonávajú právo Únie, resp. ich konanie spadá do rámca pôsobnosti práva Únie (rozsudok Åklagaren proti Hans Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 21). Vymedzenie rozsahu pôsobnosti charty pre členské štáty konkretizuje judikatúra Súdneho dvora, na ktorú odkazujú aj vysvetlivky k čl. 51 ods. 1 charty. Keďže konanie pred všeobecnými súdmi sa týka ochrany osobnosti, ústavný súd uvádza, že na posudzovanú vec sťažovateľky nie je charta uplatniteľná (m. m. III. ÚS 408/2016).

15. Ústavný súd za zjavne neopodstatnené považuje také ústavne sťažnosti, z ktorých už pri predbežnom prerokovaní vyplynie, že namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, alebo z iných dôvodov (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

16. Keďže ústavný súd nezistil, že by medzi napadnutým uznesením okresného súdu a namietaným porušením označených základných práv existovala príčinná súvislosť, ktorá by odôvodňovala vyslovenie ich porušenia po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ústavný súd dospel k záveru, že je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov].

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu